

- "Geschiedenis van de kleine man" - B.R.T. - Open School; 1979.
- "Mijnheer Emiel. De lotgevallen van een intellectueel in de arbeidersbeweging. Leven en werk van Emiel Moyson (1838-1868) Vrijdenker, flamingant en socialist" - 1988.
- "Gent van de Oudste Tijden tot Heden" - De Potter, 1882-1902.
- "Gids voor Oud Gent" - Guido Deseyn, 1984.
- "Gents Woordenboek" - Lodewijk Lievevrouw-Coopman, 1974.
- "Volledige beschrijving van Gent" - J.J. Steyaert, 1857.
- "Une vue de Gand peinte par Hubert Van Eyck - Essai d'identification de la vue de ville représentée sur le revers de deux volets du polyptique de l'Agneau mystique. Etude iconographique et topographique" - Armand Heins, 1907. (Fig. 1, 2 en 3)
- "De geschiedenis van Vooruit en de Gentse socialistische werkersbeweging sedert 1870" - Paul de Witte, 1898.
- "De Gentse vleeshouwers onder het Oud Regime" - H. Van Werveke, 1948.
- "Germinal" - E. Zola, naar het Fransch vertaald door E. Anseele, 1898.

UITHANGBORDEN TE GENT (vervolg)

Zoals we reeds opmerkten, werden sommige gevelstenen van TEKSTEN voorzien. Bij bepaalde reliëfs waren het zelfs uitsluitend teksten of bouwdata, omraamd met een of ander siermotief of helemaal zonder versiering. Sommige teksten vertolkten de huisbenaming. Dat was o.m. het geval met "De Maecht van Ghent" op de *Korenmarkt*, met de uithangtekens op de gevels van de *Kleine Vismarkt* "Tgouden Hant" en "Tgroen Cruys" en "De Stadt Doornick", gevelsteen boven de deur van een huis op de *Korenlei*. (34) Een Latijnse tekst op een der drie gevelstenen van het gerestaureerde convent in de *Sofie van Akenstraat*, is omkransd met loof en bloemen. Deze tekst kan als volgt gelezen worden :

D.O.M.

ET BEATAE MARIAE

ET OIBUS SANCTIS

HIC CONVENTUS

TER VOLDERSTRATE

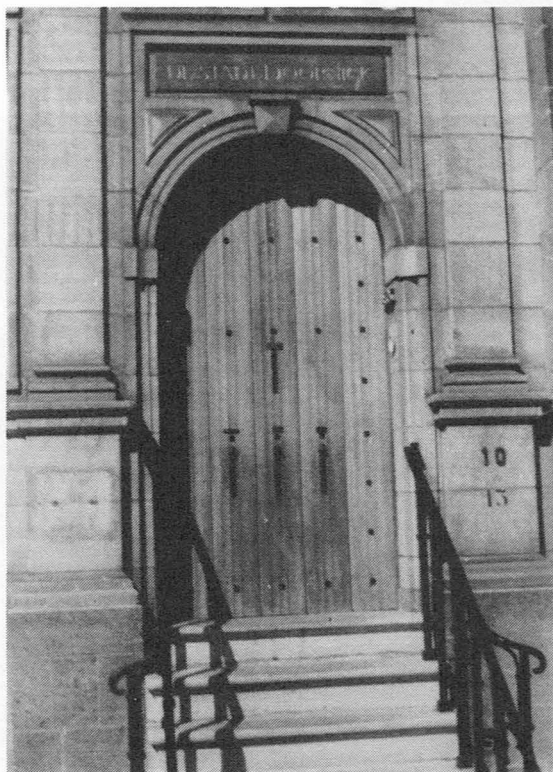
EST DD LIV

("Aan God mijn Almachtige Vader en aan de Heilige Maria en aan alle Heiligen dit convent Ter Volderstrate is toegewijd 54".)

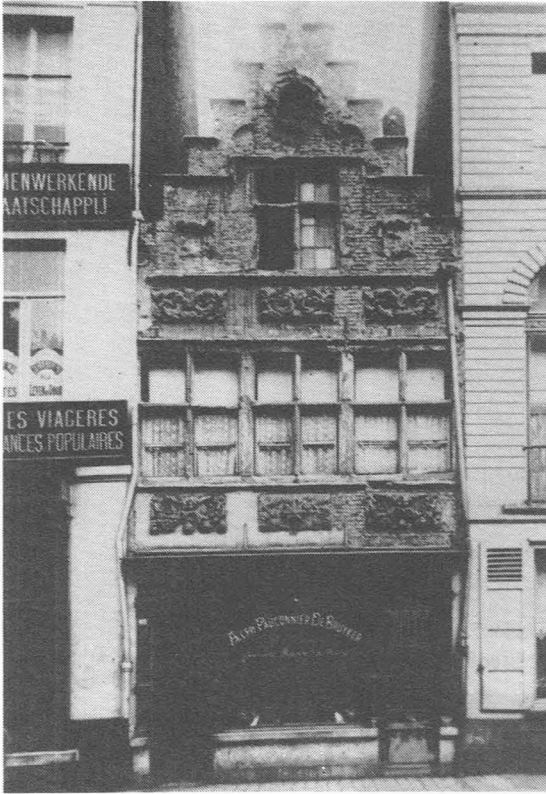
Volgens de heer dr. Joh. Decavele, stadsarchivaris, die de tekst ontcijferde en vertaalde, was de familie Ter Volderstrate een middeleeuwse, Gentse patriciërsfamilie. Waarschijnlijk waren zij de stichters van dat convent en verwijst "54" naar 1654. De belendende huizen zijn immers ook 17de-eeuws.

Sofie van Ackenstraat 3. Tekstgevelsteen.

Korenlei 10. De stad Doornick.

Burgstraat. Ster.
(Foto : Stadsarchief, Gent)

Gents Museum voor Stenen Voorwerpen. De Zon.
(Copyright A.C.L. Brussel)

Zilverhof 1. Halve maan.

Korenmarkt 21. Het Damberd.

Er werden ook gevelstenen gemaakt waarop HEMELICHAMEN waren afgebeeld. Waren ze talrijk? Waarschijnlijk niet. Voor beroepen waren ze feitelijk niet bestemd. Wel voor herbergen en hoogstwaarschijnlijk ook voor de benaming van bepaalde winkels.

Aan een huis in de *Burgstraat* was tot voor de Eerste Wereldoorlog een gevelsteen met een achtpuntige ster te zien. Toen de foto werd genomen, waren twee stenen reeds volledig weggesleten maar drie andere waren duidelijk weelderig met allerlei ornamenten versierd. Boven de benedenverdieping hingen gesculpteerde engelenkopjes en tussenin bevond zich de voornoemde “sterre”-steen. De naam van dergelijke huizen kon verschillen. Het ging b.v. over de “Morgen-” of de “Avondster”. Ook de kleur speelde een rol evenals het aantal sterren. In Nederland was de “Zevenster” wel eens het symbool aan de woning van een vrijmetselaar. (35)

Een exemplaar waarop een zon staat afgebeeld, vindt men terug in het *Museum voor Stenen Voorwerpen*. Het is een 18de-eeuws uithangteken, oorspronkelijk verguld en misschien afkomstig van de gevel van het hoekhuis in de Wijngaardstraat. (36)

Over “De Verkeerde Wereld” voortkomende van een 17de-eeuwse façade op de Nederkouter hadden we het reeds in de rubriek van de symbolisch uitgebeelde verhalen.

Aan de gevel van een huis in het *Zilverhof* werd een steen waarop een “Halve Maan” is afgebeeld, (opnieuw?) ingemetseld na de herstelling van 1937. Deze versiering zit onder het zoldervenster met de stenen middenkolonet. Volgens sommige auteurs gaat de halve maan tot de heraldiek terug. (37) Het zgn. “Mannetje in de Maan” is bekend in onze gewesten. De geschiedenis ervan berust op een verhaal van bijbelse herkomst.

Nog een woordje over een gevelsteen waarbij het motief naar ONTSPANNING verwijst.

Boven de twee ramen van de eerste verdieping van het café “Het Damberd” op de *Korenmarkt* bemerkt men een mozaïek die duidelijk de uitbeelding is van een dam- of schaakbord. Soortgelijke gevelstenen hebben we nergens elders aangetroffen.

Tot de 18de eeuw heette het huis “Het Scaec”. Omstreeks 1750 werd het herdoopt in “Het Damberd” en dat bleef zo tot op heden. (38)

NOTEN

(34) Idem, op. cit., 1901, VII, p. 335. “ende boven de deure is in blauwen arduin uytghehauwen de Stadt Doornick, ter causen van welke tvoors huys nu Doornick ghenomt wort...” (Landboek v. Willem van Vaernewyck, 1658).

(35) Van Lennep J. en Ter Gouw, J., op. cit., 1974, II, p. 319.

(36) De Potter, F., op. cit., 1901, VIII, p. 11. “Op de hoek van de Wijngaard- en de Wilderoosstraat was in 1750 reeds “de Sonne” op de gevel afgebeeld.

(37) Van Lennep J. en Ter Gouw, J., op. cit., 1974, II, p. 318.

(38) De Potter, F., op. cit. 1901, II, p. 156-157.

Lode HOSTE
('t vervolgt)

GENTSE REVOLUTIONAIRE FIGUREN. Deel X (Slot)

DE BASISMILITANTEN

In de artikelenreeks die wij aan de voornaamste Gentse revolutionaire figuren gewijd hebben, besteedden wij aandacht aan Meyer, De Graeve, Graham, Hopsomere, Van Hulthem en nog vele anderen. Hun vernieuwingsideeën hadden niet veel zoden aan de dijk gezet, ware het niet dat hun acties ondersteund werden door een grote schare aanhangers, die wij basismilitanten noemen.

Dezen behoorden tot de meest verschillende milieus en oefenden de meest verscheidene beroepen uit. Onder hen vinden we advocaten, renteniers, edellieden, handelaars, brouwers schrijnwerkers, wijnhandelaren, tonnenmakers, een chirurgijn, een bakker, een schoenmaker, een vishandelaar, schippers, politieagenten, bodes, de stadsbeiaardier en de stadstrompetter, enz... (zie fig. 1). Zij hebben dit gemeen : zij zijn bezeten van een onwrikbaar geloof, dat over het algemeen op geen enkele zinnige redenering steunt, dat vaak nog gevoed wordt door primaire gevoelens en zij menen bovenal dat wat zij denken en vooral wat zij willen, juist is. Dit rotsvaste geloof in het geluk en het algemeen welzijn van het volk - een nogal wazig begrip volgens de meesten - zouden zij via gesprekken in hun onmiddellijke omgeving verspreiden. Tussen deze gesprekken vervlochten zij discrete bedreigingen of dwingende invitaties om aan samenkomsten of manifestaties deel te nemen. Vooral de agressieve teneur van deze bijeenkomsten deed de laatste vreesachtigen of twijfelaars bijdraaien. Hen restte uiteindelijk maar twee keuzes : of zich achter de revolutionaire ideeën scharen, of zich in stilzwijgendheid hullen en zich gedeisd houden. De basismilitanten gehoorzaamden aan alle consignes van hogerhand, schreeuwden, tierden in de straten, leenden zich tot handtastelijkheden en herhaalden de mondeling ontvangen ordewoorden, want velen onder hen kenden geen Frans of waren ongeletterd.

Het merendeel van deze simpele zielen was bijvoorbeeld gefascineerd door het voorbeeld dat hen door hoge plaatselijke functionarissen of rijke burgers gegeven werd, zoals Hopsomere en Van Hulthem, die voor de Nieuwe